

Avropa İttifaqı ilə enerji əməkdaşlığı yeni pilləyə qədəm qoyub

Al ilə Azərbaycan arasında bu sahədə Strateji Tərəfdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb

Azərbaycanın enerji sektoru 2022-ci ildə də sürətlə inkişaf etdi və tarixə önəmli hadisələrlə imza atdı. İl ərzində enerji təhlükəsizliyi qlobal gündəlikdəki ən vacib məsələlərdən oldu. Ölkəmizin Avropa İttifaqı (Aİ) ilə enerji sahəsində əməkdaşlığı daha mühüm əhəmiyyət kəsb etdi.

İyul ayının 18-də Bakıda "Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Komissiyası tərəfindən təmsil olunan Avropa İttifaqı arasında enerji sahəsində Strateji Tərəfdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu"nun imzalanması bu sahədə yeni, daha geniş əməkdaşlığın başlanğıcını qoydu.

Enerji sahəsində əməkdaşlıq hər zaman gündəlikdə üstün yer tutmuş və nəticədə mühüm nailiyyətlər əldə olunmuşdur. İndi isə bu, əvvəlkindən də vacib məsələyə çevrilmişdir. Sözügedən sənədin imzalanması da məhz günün tələbindən irəli gəlmişdir. Prezident İlham Əliyev və Avropa Komissiyasının prezidenti xanım Ursula fon der Lyayen bunları imzalanma ilə bağlı mətbuata bəyanatla çıxış edərkən də vurğulamışlar. Dövlətimizin başçısı bəyanatında demişdir: "Enerji sahəsində apardığımız fəal əməkdaşlığın on beş ildən artıq tarixi var. Bugünkü memorandum aramızda imzalanmış birinci sənəd deyil. Biz 2006-cı ildə anlaşma memorandumunu və 2011-ci ildə "Cənub qaz dəhlizi" ilə bağlı birgə bəyannaməni imzalamışıq. Bir sözlə, yaxşı tarixçəmiz və nailiyyətlərimiz var. Azərbaycanın başladığı və Avropa İttifaqının, o cümlədən tərəfdaşlarımızın dəstəklədiyi enerji layihələri Avropanın enerji xəritəsini tamamilə dəyişir. Biz neft hasilatı ilə başladığımız Xəzər dənizini Qara dəniz və Aralıq dənizi ilə birləşdirən neft kəmərlərini çəkdik".

Daha əvvəlki illərin salnaməsinə nəzər salaraq xatırladaq ki, Heydər Əliyev adına Bakı-

Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac neft kəməridən sonra "Şahdəniz" qazını nəql edən Bakı-Tbilisi-Ərzurum xətti istifadəyə verildi. Xəzərin Azərbaycan sektorundan çıxarılan mavi yanacaq 2006-cı ildə Gürcüstana, 2007-ci ildə Türkiyəyə çatdırıldı və bununla ölkəmiz dünyada artıq həm də qaz ixracatçısı kimi tanındı. Bundan sonra isə Azərbaycan qazının ixracını şaxələndirən 3500 kilometrlik "Cənub qaz qəhlizi" meqalayihəsi gerçəkləşdi. Layihənin dörd seqmenti bir-birinin ardınca işə salındı. "Şahdəniz" layihəsinin ikinci mərhələsi çərçivəsində hasilata başlandı. Azərbaycanın və Gürcüstanın ərazisindən keçərək qazı Türkiyə sərhədinə qədər gətirən CQBK (Cənubi Qafqaz Boru Kəməri) genişləndirildi. Türkiyənin ərazisi ilə 1850 kilometr məsafə boyu uzanan TANAP (Trans-Anadolu Qaz Boru Kəməri) çəkildi. Dəhlizin sonuncu hissəsi olan TAP (Trans-Adriatik Qaz Boru Kəməri) Yunanıstanın, Albaniyanın ərazisi və Adriatik dənizinin altı ilə təbii qazımızı Avropa qitəsinə nəql etdi. İndi artıq iki ildir ki, TAP Azərbaycan qazını İtaliyaya çatdırır. 2022-ci ilin yayında istifadəyə verilən Yunanıstan-Bolqarıstan İnterkonnektoru (IGB) isə növbəti illərdə "Cənub qaz dəhlizi"nin genişləndirilməsi istiqamətində gerçəkləşən layihələrin müjdəçisi oldu.

Bütün bunlar göstərir ki, indi enerji təhlükəsizliyinə aid məsələlər birmənalı olaraq qlobal gündəlikdə ən üstün məsələlərdən biridir. Həmin səbəbdən də Azərbaycanın öz tərəf-

daşları ilə birgə həyata keçirdiyi, Avropa İttifaqının dəstəklədiyi qlobal layihələrimiz xüsusi önəm daşıyır. Belə ki, onlar Avropanın enerji xəritəsini dəyişmişlər.

Təsədüfi deyil ki, Avropa Komissiyasının prezidenti xanım Ursula fon der Lyayen imzalanan Anlaşma Memorandumunun üç məqamını vurğulamışdır. Birincisi, Azərbaycandan Avropa İttifaqına təchiz edilən qazın həcmi ikiqat artıracqlarını, bu sənəd vasitəsilə "Cənub qaz dəhlizi"nin genişləndirilməsi ilə bağlı öhdəlik götürdüklerini bildirmiş, bunun Avropa İttifaqı üçün çox vacib təchizat marşrutu olduğunu demişdir.

İkinci mühüm məqam isə bərpaulunan enerji ilə bağlıdır. Avropa Komissiyasının prezidenti Azərbaycanın bərpaulunan enerji sahəsində nəhəng potensiala malik olduğunu vurğulamış və xüsusilə dənizin külək enerjisini və "yaşıl hidrogen"i qeyd etmişdir: "İmzalanmış Anlaşma Memorandumu vasitəsilə biz həmin sahədə əməkdaşlığımızın möhkəm təməlini qoyuruq. Azərbaycan yanacaq növlərinin təchizatçısı olmaqla yanaşı, tədricən Avropa İttifaqı üçün bərpaulunan enerji növlərini təchiz edən mühüm və etibarlı tərəfdaşa çevriləcək. Nəhayət, bizim qaz sahəsindəki əməkdaşlığımız iqlimlə bağlı məsuliyyətimizlə uzlaşmalıdır. Məsələn, buraya metan qazının tullantıları da daxildir. Bizim memorandum bütün qaz təchizatı zənciri boyu metan qazının tullantılarının azaldılması ilə bağlı öhdəliyi nəzərdə tutur".

Bir sözlə, 2022-ci ildə Azərbaycan və Avropa İttifaqı arasında bir çox sahələri əhatə edən, o cümlədən neft, qaz və bərpaulunan enerji mənbələrini, hidrogeni, enerji səmərəlili-

yini və digər məsələləri nəzərdə tutan geniş enerji dialoquna başlandı. Göründüyü kimi, ölkəmizin bərpaulunan enerji istehsalı sahəsində böyük potensialı Avropa İttifaqı tərəfindən yüksək dəyərləndirilir. Artıq külək və günəş enerjisinə sərmayə qoyuluşu prosesinə start verilib. Bərpaulunan enerji potensialı ilə bağlı ilkin qiymətləndirmə də aparılıb. İşğaldan azad olunmuş ərazilərimiz isə hələ Qələbədən az sonra "yaşıl enerji" zonası elan edilib. Belə ki, burada günəş və külək enerjisinin potensialı 9200 meqavattır. Xəzər dənizində külək enerjisinin potensialı 157 meqavata bərabərdir.

Prezident İlham Əliyev bunları bir daha xatırladaraq demişdir: "Bir sözlə, bizim nəhəng resurs ehtiyatlarımız var. Bundan əlavə, əlbəttə ki, gələcək illərdə istifadə edəcəyimiz yeni qaz yataqlarımız var. Bununla qazın hasilatını artırıcağıq. Biz bərpaulunan enerjiden istifadə edərək ixrac üçün daha çox qazı təmin edəcəyik. Bu, söylərimiz sayəsində yaradılmış və Avropa İttifaqının dəstəklədiyi çox üstün vəziyyətdir".

Dövlətimizin başçısı Aİ ilə Anlaşma Memorandumunun əhəmiyyətini ilin sonrakı bir çox mühüm tədbirlərində - Çernobioda keçirilən beynəlxalq forumda, Sofiyada Yunanıstan-Bolqarıstan İnterkonnektorunun açılışında, Buxarestdə "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş"nin imzalanması mərasimində və digər çıxışlarında da vurğulamışdır.

*Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"*

